

**NECROLÒGICA DE L'EXCEL·LENTÍSSIM SENYOR JOSEP JOAN PINTÓ RUIZ,
LLEGIDA EN NOM DE L'ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE
CATALUNYA**

Per
EUGENI GAY MONTALVO
Acadèmic de Número

Llegida en sessió extraordinària de data 5 d'octubre 2021

Senyor President, Senyora Degana, senyores i senyors acadèmics i diputats de la Junta de Govern; Senyores i Senyors, amic tots.

És un honor per a qui us parla haver estat designat per els membres de la nostra Acadèmia per a pronunciar aquesta necrològica i un compromís que accepto - Sr. President, amb gratitud i no sense por i sentiment de responsabilitat - per dedicar-la a la figura insigne i grandiosa del nostre company, el molt estimat advocat Josep Joan Pintó Ruiz.

Com sigui que el ritme dels temps ve marcat al marge de les nostres voluntats, no hem pogut fins ara, per culpa de la pandèmia, retre-li l'homenatge pòstum que li és degut i al que el Col·legi s'hi ha volgut adherir per a fer-ho conjuntament i de forma presencial, en companyia de la seva esposa, Dª Montserrat Sala, i dels seus fills i nets, als que tant va estimar i dels que tant orgullós se'n sentia.

Ambdues institucions han volgut que aquest acte solemne es celebrés al nostre Saló d'Actes, que tantes vegades va presidir com a Degà i com a President de l'Acadèmia, i en el que s'han esdevingut els actes més memorables de les nostres corporacions. Aquest Il·lustre Col·legi ha estat i continua sent la Casa gran del Dret a Catalunya al llarg dels darrers segles i no podia ser un lloc més adient per a aquest merescut homenatge.

Josep Joan Pintó ha estat, per sobre de tot, un gran advocat en el sentit més noble de la paraula, que bevia de les fonts dels clàssics als que sovint citava en aquesta mateixa Sala, en llatí i de memòria. Però era també, en idèntica intensitat, un home de sincera i profunda fe i un home de bé, que posà la seva vida al servei de la família, de la societat

i, per descomptat, dels seus clients i dels seus companys. La seva bonhomia fluïa de la seva ànima, sempre jove i fructífera.

La darrera prova del que estic dient es va produir a començaments del mes d'agost del darrer any, de 2020, poc abans de morir. Vaig telefonar-lo per a felicitar-lo i agrair-li el mateix dia que sortia a La Vanguardia un obituari signat per ell que dedicava a un estimat company i gran advocat que fou Julio Mesanza, amb qui compartí Junta de Govern, i quina mort ens va sorprendre a tots durant aquelles vacances. Pintó, sens dubtar-ho un moment, agafà la seva ploma (en el seu cas, la seva estimada màquina d'escriure) i redactà l'obituari al company tot enviant-lo al diari des del seu lloc de repòs estiuenc. Feia poc que els acadèmics havíem compartit amb ell la última sessió de l'Acadèmia en les darreries del mes de juny, i en aquella conversa telefònica que vàrem tenir ens vàrem emplaçar per a dinar a començaments de Setembre, abans que comencés el curs següent. Actiu doncs, com en tot, fins a l'últim moment.

***

Sr. President, estimats amics, fora aquí vana temptativa desgranar el seu currículum personal i professional, doncs esmerçaríem inacabables pàgines per a resumir-lo i, per fortuna, és sobradament conegut dels que hem compartit amb ell anys i anys de relació. Endemés, avui en dia els mitjans informàtics, telemàtics i, fins i tot, audiovisuals que estan al nostre abast, ens permeten introduir-nos en ells i tenir-ne una idea ample i cabal de la dimensió de la seva obra. Probablement, si ell fos entre nosaltres li seria molt difícil, si no impossible, malgrat la seva excepcional memòria, relatar tot allò que havia fet, escrit i pronunciat, i, a bon segur, tot i recordant-ho, no s'atreveria, per pudor, a dir-nos-el. El seu currículum, creguin-me, és extraordinari.

Malgrat això, vull destacar allò que sovint li havíem sentit dir darrerament tota vegada que defineix la profunditat del seu coneixement jurídic, quan afirmava que "El Dret no es fa, es descobreix". Quan a Miquel Àngel li van preguntar com podia treure d'un bloc de marbre escultures tan perfectes i expressives, deia que era molt senzill: "simplement trec el que sobra". A cap dels dos els no els hi faltava raó.

Certament, l'obra dels juristes en aquesta llarga aventura humana és, i serà sempre, el descobriment del Dret; de la mateixa manera que en el cas dels escultors, es precisa la destresa necessària i el coneixement de la tècnica, per a conquerir els drets que dignifiquen la persona. Per això, podem dir sense por a equivocar-nos que la llei, a diferència del que molts creuen, no és el Dret sinó l'instrument del que ens hem de servir per a descobrir-lo, a fi que arribi a tots els éssers humans sense distincions de raça, gènere, llengües, ideologies o religió. Ciceró, al que tantes vegades citava el nostre homenatjat, deia en el seu tractat *De Natura Deorum* que "*nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino numquam fuit*", és a dir, que tot gran home existia per un alè diví, i avui podem assegurar que amb aquesta expressió apuntava a la veritat però que no era tota la veritat. Tots tenim aquest *afflatu divino*, no únicament els grans homes sinó tots els homes i dones des del primer moment de la nostra existència fins a la nostra mort, i això no és, ni més ni menys, que la dignitat que ens fa lliures i iguals i ens obliga a convida en fraternitat i solidaritat. Vet aquí com Pintó encertava en la seva manifestació.

***

Bo serà, però, recordar que Josep Joan Pintó Ruiz, va néixer el dia 16 d'abril de 1927 a Barcelona, en un ambient en el que ja es respirava el Dret i l'Advocacia, i inicià els seus estudis de Batxillerat al Col·legi del Sagrat Cor dels jesuïtes del Carrer Casp, per a seguir, posteriorment, els estudis de Dret a la Universitat de Barcelona, tot llicenciant-se amb premi extraordinari a la seva Facultat de Dret. Immediatament, s'integrà com a assistent a la càtedra de Dret Civil i es doctorà *cum laude* 10 anys més tard a la mateixa Facultat; és a dir, al 1959. Recent llicenciat, començà a exercir la professió al despatx del seu pare, Josep Joan Pintó i Badals, que fundà al 1903, i continuà exercint-la fins a la seva mort el dia 23 d'agost, a l'edat de 93 anys.

Des de ben jove, es comprometé, doncs, amb l'ensenyament del Dret a la Universitat i amb l'exercici de la professió d'advocat, així com a la vida col·legial. En tots aquests àmbits, excel·lí. Ben aviat, s'integrà a la comissió de Cultura del Col·legi, entrà a formar

part de la Junta de Govern, primer com a Diputat i Bibliotecari, i fou elegit degà de 1978 fins a 1982, sent l'únic degà que, des de començaments del segle XX fins ara, va ser electe ja que cap company es presentà a l'elecció davant de la seva candidatura. Tal era el prestigi i l'estima que tots li teníem. Exercí un deganat exemplar i es pot dir que fou el gran componedor entre els companys en els problemes deontològics que se li plantejaven; sempre sol·lícit, present i disposat en els moments difícils i fins i tot tràgics que li van tocar viure, com va ser l'assassinat d'un estimat i malaurat company en l'exercici de la professió. Durant aquest mandat, va oferir que s'instal·lessin a la seu del nostre Col·legi els primers Jutjats de Família, mentre no es trobava un altre lloc per part del Ministeri. També va oferir i cedir a la Generalitat l'espai per a que s'instal·lés la seu de la primera Conselleria de Justícia restaurada, que ostentà l'ex-degà d'aquesta casa D. Ignasi de Gispert i Jordà. No únicament es va posar al servei dels advocats i del seu Col·legi, sinó que es va mostrar disposat a pal·liar les deficiències de les pròpies administracions públiques al servei del Dret i la Justícia, quan va ser precís.

Participà durant el seu mandat en la gènesi i la constitució del Consell dels Il·lustres Col·legis de Catalunya en els inicis de la Generalitat recuperada sota la presidència del Molt Honorable Josep Tarradellas. Ell va ser, junt amb els degans Ignasi de Gispert i Miquel Casals Colldecarrera, els que varen impulsar la creació d'aquest òrgan avui tant important i li va correspondre ser el primer President del Secretariat dels Consells de Col·legis catalans, que redactà els Estatuts per a la creació i constitució del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, que es convertiria en una realitat i quin primer president fou el aleshores degà de Barcelona Antoni M. Plasencia i Monleón, a l'any 1983.

Quan l'Acadèmia va promoure, sota la presidència de Francisco de A. Condomines i Valls, la celebració del II Congrés Jurídic Català, a quina iniciativa respongué immediatament el Col·legi d'Advocats de Barcelona, presidit pel seu successor en el deganat Don Ignasi de Gispert i Jordà, la Comissió promotora, per acord de l'Acadèmia del dia 9 de maig de 1969, quedava integrada pel seu President, Francisco de A. Condomines Valls, Ramon María Roca i Sastre, Octavi Saltor i Soler, Joaquim de Camps i Arboix, Miquel Casals i Colldecarrera, Jaume M. Mans i Puigarnau i Josep Joan Pintó i Ruiz. Aquell Congrés, de tanta utilitat per a l'esdevenir del nostre Dret en el que

figuraren una llarga llista de juristes del món professional, universitari i acadèmic, tingué una repercussió ben coneguda de tots els que avui rememorem la figura del nostre company Acadèmic. Les seves ponències, actes i conclusions van quedar recollides a l'esplèndid volum que publicà la Fundació del Congrés Jurídic Català a l'any 1972. En aquest llibre, podreu comprovar l'alçada de les ponències i la participació activíssima del nostre homenatjat i de molts dels acadèmics que afortunadament han format, i alguns encara formen, part de la nostra Acadèmia.

Van ser anys intensos en la recuperació de les institucions democràtiques i de l'Estat de Dret, en el que el Col·legi es situà com a referent dels juristes catalans i espanyols, doncs immediatament el nostre homenatjat va ser elegit vicepresident primer del Consell General de l'Advocacia Espanyola fins a l'any 82, i va continuar en el Consell ocupant una de les deu places reservades per a consellers no degans i advocats de reconegut prestigi fins al final del meu mandat com a President del Consell General de l'Advocacia al juny del 2001.

A l'any 1984, va ser President, fins a 1988, de la nostra Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, on havia ingressat a l'any 1967 i, des d'aleshores ençà, ha deixat una petjada inesborrable en el setial que ostenta la Medalla de "Don Manuel Duran i Bas", succeint en la mateixa a un altre insigne jurista com fou Francesc de P. Maspons i Anglasell.

La seva participació a l'Acadèmia no ha pogut ser més fructífera amb la seva assistència puntual i sempre activa. Certament, són innumerables les seves intervencions en les sessions ordinàries, tant si el ponent era un company, com si era ell mateix. El coneixement i gran respecte que tenia per els grans juristes catalans i envers els seus companys d'Acadèmia en cap cas era impostat, doncs coneixia a la perfecció els treballs dels mateixos, llegia i estudiava les seves obres científiques i se n'aprofitava, en el millor sentit de la paraula, de tot això per la elaboració d'aquells dictàmens que feu a tantes i tantes persones i institucions que acudien al seu despatx en demanda d'assessorament i consell. Dictàmens que formen part de la confiança entre advocat i client, però que molts de nosaltres hem pogut llegir, gaudir-los i aprendre, bé perquè hem aconsellat un dictamen d'ell, bé perquè hem coincidit amb

els nostres clients amb el mateix problema i *affaire*. Què no dir dels seus laudes arbitrals tant en Dret com en equitat, que va pronunciar i redactar en innumbrables vegades com a degà i com a àrbitre individual o col·legiat, del que moltes vegades n'era el President i diriment; tots ells fonamentats jurídicament de forma impecable, utilitzant una literatura respectuosa amb les parts i, en cap cas, ofensiva per a aquell al qui es feia impossible donar-li la raó.

En nom de l'Acadèmia en no poques ocasions va tenir l'honor i la responsabilitat de respondre els discursos d'ingrés dels nous acadèmics i d'acomiar els companys difunts amb les seves necrològiques, carregades sempre de sentiment i respecte. Les presentacions que com a Degà i President de les institucions jurídiques que ha presidit i d'altres institucions de les que ha format part podríem dir que han estat sempre extraordinàries, tant per a aixecar l'ànim del ponent presentat, com per a delícia dels assistents; i certament, en tot cas, l'acte quedava ennoblit amb la seva presència.

La seva figura humana, professional i científica el portà a formar part de la Acadèmia de Doctors, de la Real Academia de Ciencias Económicas y Financieras, de la que, en el moment de la seva mort, n'era el vicepresident, i de la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación, on al 1999 pronuncià el seu discurs d'ingrés ("El afloramiento y la determinación del Derecho, según el maestro José Castán Tobeñas"), que va ser contestat per un altre grandíssim jurista, company d'aquesta Acadèmia, President de la Real Academia Española i gran amic del nostre homenatjat, D. Joan Berchmans Vallet de Goytisoló.

No podem oblidar en l'àmbit del Dret que formà part del Consell d'Estudis de la càtedra "Duran i Bas" de Dret Civil de Catalunya, que fou Magistrat del Tribunal Superior de la Mitra d'Andorra, membre de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya i, per descomptat, membre del consell de redacció de la Revista Jurídica de Catalunya, on sempre va tenir una actitud de col·laboració i d'implicació extraordinària, deixant la seva impronta en totes aquestes institucions.

Ha estat President honorari del Instituto Superior de Derecho y Economía (ISDE) al que tant interès i dedicació han posat els seus fills, i membre del consell assessor de la Revista "Economist & Jurist", al que dedicava excel·lents editorials que, sens dubte,

feia les delícies dels seus nombrosos lectors, doncs amb brevetat i concisió arribava sempre al moll de l'os del tema que suggeria. Va tenir en aquest camp del Dret el reconeixement per la seva brillant trajectòria tant per part de l'Estat com de la Generalitat amb la concessió de la Creu d'Honor de Sant Raimon de Penyafort, la Creu de Sant Jordi, així com també la Medalla d'Or de la Universitat Ramon Llull, la Creu de l'Ordre al Mèrit del Cos de la Guàrdia Civil, i el III premi Puig Salellas del Col·legi de notaris.

***

Però el compromís del nostre homenatjat arribà, també, al món de les caixes d'estalvis, tot seguint una tradició ben fundada de l'advocacia que s'ha distingit en el compromís social amb els més febles de la societat, i així entrà a formar part de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Barcelona, fundada al 1844 per qui fou gran advocat i degà d'aquesta casa, Don Francesc Barret i Druet, i en ella va arribar a ser President a l'any 1982. Durant el seu mandat s'aconseguí la fusió amb l'altra gran caixa: La Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorro de Cataluña y Baleares ("La Caixa"), fundada pel també gran advocat Francesc Moragas i Barret, net del fundador de l'anterior, qui la creà mogut per l'aleshores doctrina social de l'Església, impulsada pel Papa Lleó XIII en la seva important Encíclica "*de rerum novarum*". Ambdues confluïren en el que avui és la gran institució de "La Caixa" que co-presidí durant un any, per a passar a ser més endavant, Vice-president primer de la mateixa i President de la seva Fundació de l'any 1992 a 2003. També va ser President de la Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi (CECA) del 1988 a 1989, com també de molts altres consells i patronats.

***

No podria deixar, però, en aquesta necrològica de recordar la seva disponibilitat absoluta per a atendre a la gent i tots els compromisos que anava adquirint, ni tampoc la seva magnífica oratòria i eloqüència per a defensar les postures dels seus clients

davant els òrgans de l'Administració de Justícia o sotmeses a arbitratge, com aquelles altres sostingudes per a expressar les seves pròpies opinions i ideals. Tots ens recreàvem escoltant-lo i aquells que, sense pertànyer al nostre àmbit, tenien l'ocasió de sentir-lo quedaven absolutament impactats, fent-se un silenci sepulcral a la Sala, en només iniciar la seva intervenció.

Quantes vegades no li havíem sentit dir en aquesta Sala allò que en l'inici del *Corpus Juris Civilis* es posava en boca de Justinià, fent-li dir que resultava tant important com la fama dels seus militars l'eloqüència dels advocats i magistrats per a conservar la pau de l'Imperi. Ell, en dir-ho, es sentia part i ens feia sentir part d'aquests soldats de la pau i el Dret.

La pau, la concòrdia, la lluita per a que es fes realitat la Justícia eren per a Pintó el motor que havia impulsat a la Humanitat a desentranyar la Dignitat de la persona que, amb les seves paraules, afirmava "que dimana de la pròpia naturalesa de l'Home, doncs no és aquesta fruit d'un voluntarisme, sinó una emanació directa, prèvia i objectiva de la naturalesa humana, per això els Drets humans són universals" - deia - i han de predicar-se de tot home; és a dir, de tota persona humana i, per això - afegia - "que no existeixen perquè en algunes Constitucions modernes així es digui, sinó que aquestes arriben a dir-ho perquè existeixen".

De manera clara ho va dir en aquesta mateixa Sala en afirmar que "Les Declaracions Universals, les Constitucions, les lleis formals no generen l'obligat respecte a la dignitat humana sinó que la dignitat humana és una conseqüència ontològica del mateix ésser humà, és quelcom inherent i inseparable de la mateixa naturalesa humana, i flueix de l'home a la societat i genera les conseqüents construccions jurídiques funcionals. És quelcom que ja existeix i està en l'home, i per tant la seva existència no depèn de cap potestat ni de cap voluntat humana. Deriva objectivament i automàticament de l'home des de l'inici mateix de la seva existència".

Ciceró en el seu tractat "*De senectute*" ens dirà que "únicament l'ànima resta invisible tant a la vida com a la mort". A la nostra vida, ens acompanya l'esperança que acaba amb ella però a través d'ella l'home des de sempre ha intuït que l'ànima és immortal. Pintó des de la seva intel·ligència del Dret així, no sense por, ho considerava. En tot cas

– com deia també Ciceró en el mateix tractat – “per a recollir els fruits del prestigi s’ha d’haver viscut dignament tota una vida”. Sens dubte, Josep Joan Pintó Ruiz va recollir, ja en vida, aquests fruits, que a partir d’ara romandran per sempre.

Eugeni Gay Montalvo

Barcelona, 5 d’octubre de 2021.